

การ ขุดลอกแม่น้ำเพชรเมื่อปี 61 ทำให้ได้พบเห็นวัตถุโบราณหลายชิ้นที่เดิมอยู่กันแม่น้ำ ล้วนมีคุณค่าทางศิลปะ และมีค่าทางประวัติศาสตร์ แก่ผู้รู้และศึกษา เมื่อครั้งที่เริ่มขุดใหม่ ๆ ปรากฏเศษซากวัตถุโบราณต่าง ๆ นั้น ข้าพเจ้าได้เดินไปกับ อ.เจียมแห่งสมบัติแม่น้ำเพชร เพื่อดูหม้อขามรามไหที่ถูกขุดขึ้นมา อ.เจียมก็กรุณาอธิบายยุคสมัยที่ใช้พิจารณาวัตถุเหล่านั้น ทำให้ได้ความรู้ละเอียดขึ้นมากในเรื่องของข้าวของเครื่องใช้ที่ตกลงไปในแม่น้ำตั้งแต่สมัยอยุธยาหรือก่อนหน้านั้น ดังปรากฏว่าพบเหรียญตราต่าง ๆ ที่ใช้กันสมัยทวารวดี ทั้งนี้บ้านฝ้ายพ่อของข้าพเจ้าก็อยู่ติดแม่น้ำเพชรฯ บริเวณท่าสร้ง สมัยเด็ก ๆ นั้นข้าพเจ้าได้อาบน้ำท่าสร้งเป็นประจำ ผิกว่ายน้ำจนเป็นโดยมีลุงแท้ ๆ ซึ่งประกอบอาชีพขายไอดิม นำถังไอดิมลงมาล้าง ก็ได้อาศัยลุงเป็นเพื่อนเสมือนเป็นครู โดยอาศัยฝึกไผ่เกาะเสาแก่นไม้ลำคร่ำคร่ำที่เดิมใช้ผูกเชือกเรือส่งข้าวในสมัยก่อนอันปักอยู่ให้เห็นเป็นรายไปบริเวณท่าน้ำ ใกล้ข้างไกลบ้าง พอเก่ง ๆ เข้าก็กระทุ้มทำดินน้ำวายไปเกาะตอม่อสะพานท่าสร้ง (เสาพวกนี้ปัจจุบันยังพอเหลืออยู่บ้างให้เห็น บริเวณฝั่งซ้ายคอสะพานที่มีต้นสาเกยืนต้นอยู่ แต่ก่อนมีอยู่

สะพานท่าสร้งปัจจุบัน กลางสะพานมีปูนปั้นรูปพระอิศวร
 นับว่ามีการสร้างน้ำเตวรูปสำคัญ ณ ที่นี้

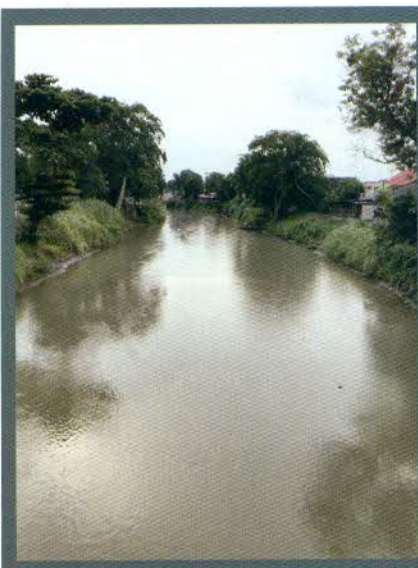
ดงสร้างนารายณ์ บ้านพราหมณ์รามราช

เปลือกหอยทรายที่ทับถมใต้แม่น้ำเพชรบุรีระยะเวลากหลายสิบปีบริเวณท่าสร้งที่ถูกขุดขึ้นมาจากกลางแม่น้ำเปลือกหอยที่ตายไปจับตัวกันเป็นแผ่นปูนแข็งยาวทั่วท้องน้ำบริเวณท่าสร้ง ทำหน้าที่เช่นปูนฉาบ โดยมีทรายหยาบและทรายละเอียดปิดอยู่ด้านบน และมีชั้นดินเหนียวปนทรายอยู่ด้านล่างสุด ทำให้เกิดลักษณะการวางชั้นกรองน้ำในธรรมชาติ แม่น้ำเพชรบุรีจึงใสสะอาดมองเห็นมัจฉาสาหร่ายน้ำ ยามชะโงกมองจากสะพาน ต่อเมื่อฝนลงหรือน้ำป่าไหลบ่ามา น้ำจึงเป็นสีโคลน ปัจจุบันแม่น้ำเพชรบุรีบริเวณเขตเมืองได้ทำการขุดลอก น้ำที่ไหลผ่านมาจึงเป็นโคลนตลอดปี และไม่ทราบได้ว่าจะมีอีกยาวนานเท่าใดกว่าทรายและชั้นดินแบบเดิมจะกลับมากรองน้ำให้อีกครั้ง

ที่ใช้เก็บข้าวปัจจุบันรื้อถอนออกไปเหลือแต่ที่ว่างเปล่า) บริเวณท่าสร้งนี้ในสมัยก่อนอุดมไปด้วยหอยทรายและหอยกาบ บริเวณพื้นแม่น้ำเพชร บริเวณนี้เป็นตะกอนทรายที่อาศัยหากินของหอยทราย เมื่อเป็นเด็ก ย่าให้ข้าพเจ้างมหอยทรายขึ้นมา แขน้ำให้คายทรายโดยมีเคล็ดลับบุพริกสดลงไปแช่ด้วยน้ำยาให้ตัวหอยมันระคายแล้วพ่นทรายออกมาเร็วกว่าปกติ จากนั้นตั้งกระทะพอร้อน บุกระเทียมลงผัดกับน้ำมันใส่หอยทรายลงผัดเหຍะนำปลาน้ำตาลทรายนิดหน่อย เมื่อสุกใส่โหระพาเด็ดเอาแต่ใบยกขึ้นใส่จาน มีเป็นกะละมังก็ไม่พอกิน สมัยนี้คงไม่ต้องไปดำหาเจอเปลือกก็เป็นบุญตาแล้ว

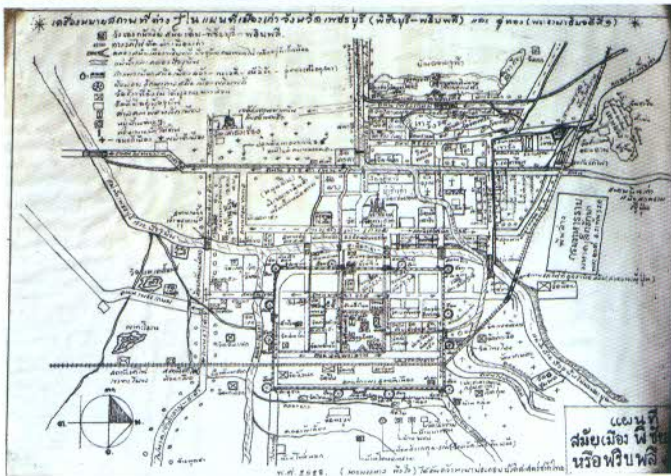
เกริ่นเรื่องวัตถุโบราณออกไปเรื่องอาหารเสียได้ ขอเข้าเรื่องต่อ บริเวณท่าที่ได้อธิบายว่า ท่าสร้ง ท่าน อ.ล้อม เพ็งแก้ว และ อ.บุญมี พิบูลย์สมบัติ สองปรมาจารย์ศาสตร์ศิลป์คูเมืองเพชรบุรี ท่านกรุณาค้นคว้าเมตตาเขียนไว้มากในคอลัมส์หนังสือพิมพ์เพชรภูมิหลาย ๆ ฉบับ มีความว่า ท่าสร้งนี้เป็นท่าน้ำเก่า พระวัดชีวประเสริฐท่านมาสร้างน้ำ (อาบน้ำ) กันบริเวณนี้หรือเดิมทีเป็นที่สร้างน้ำเตวรูปของพระเป็นเจ้าในศาสนาพราหมณ์ จึงได้ชื่อว่าท่าสร้ง

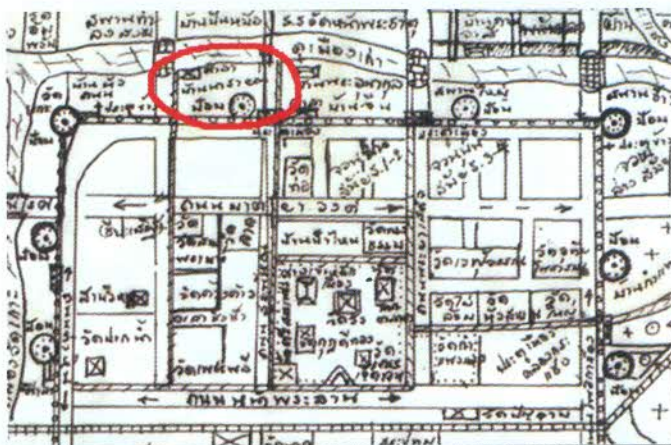
แม่น้ำเพชรเมื่อหันไป
ทางทิศเหนือถ่ายจากสะพาน
ทำสร่ง ทำสร่งนี้ในสมัยก่อน
อาจเป็นทำนบกักสิทธิ์

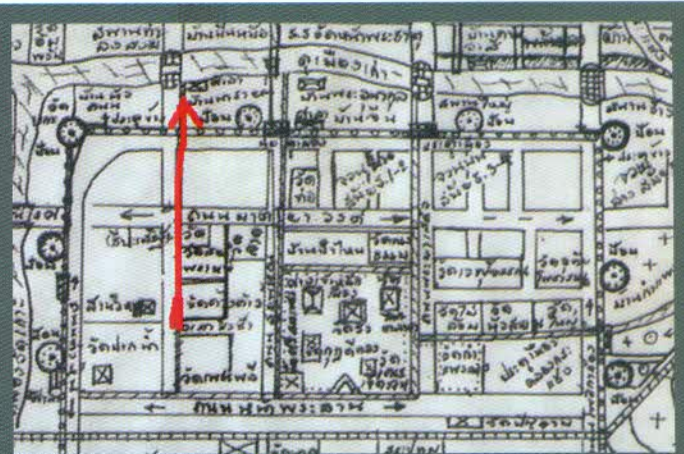
โฉนดที่ดินสมัยรัชกาลที่ 6 อาณาบริเวณบริเวณฝั่งตะวันออกเชิงสะพาน
ทำสร่งติดกับทำนบกักสิทธิ์บริเวณนี้ว่าตำบลนารายณ์และบ้านนารายณ์ (สะกดคนหญ
อย่างต้นฉบับ) ปัจจุบันเป็นตำบลท่าราบหรือเดิมชื่อท่าราม

แผนที่เก่าแสดงที่ตั้งวัดร้าง และแสดงแนวกำแพงเมืองเพชรบุรีเดิม

แผนที่บ้านนารายณ์เชิงสะพานทำสร่งฝั่งตะวันออก อยู่ติดกับบริเวณ
ป้อมกำแพงเมืองเพชรบุรีเดิม

แผนที่ทางอากาศ ณ
ปัจจุบัน เมื่อลากเส้นตรงตาม
ถนนแนวจากเสาชิงช้าของ
วัดพระศรีฯ ผ่านตรอกตรงข้ามวัด
ชีวิประเสริฐก็จะถึงบ้านนารายณ์
พอดิบพอดี ตรงกับแผนที่โบราณ
ที่สามารถออกทางประตูข้างป้อม
หรือประตูเมืองเดิมก็จะเป็นบ้าน
นารายณ์ คิดไปถึงนิราศเมืองเพชร
ของสุนทรภู่ ที่ได้กล่าวถึงเมื่อมา
ลาญาติที่เป็นพราหมณ์ของท่าน
แถวบริเวณวัดเกาะ

ลองคิดไปว่าลัทธิพราหมณ์ที่ทำพิธีของเพชรบุรีในสมัยอุทองหรืออยุธยา อาจนับถือ ไชยธพนิกาย อันเป็นลัทธินิกายที่ถือพระนารายณ์
เป็นใหญ่ กว่าเทพองค์อื่น ๆ ต่างกับไสยวนิกายที่ถือพระอิศวรเป็นใหญ่ และตั้งรกรากอยู่บริเวณนี้จนเรียกถิ่นฐานที่ตนอาศัยว่าบ้านนารายณ์แต่ปัจจุบัน
ไม่มีใครรู้จักบ้านนารายณ์ หรือตำบลนารายณ์แล้ว หายสาบสูญไปจากชื่อของสถานที่ในตัวเมืองเพชรบุรี จนข้าพเจ้าได้อ่านบทความของปราชญ์เมธี
ทั้งสองท่าน และไปพบหลักฐานโฉนดที่ดินอายุเกิน 100 ปี ครั้วรัชกาลที่ 6 ที่ระบุตำบล และชื่อบ้านนารายณ์ อีกทั้งแผนที่โบราณที่ได้เคยเห็นเข้ามา
พิจารณายังระบุว่าบริเวณทำสร่งนี้ก็คือ บ้านนารายณ์

เป็นถิ่นฐานบ้านพรหมณรามราช
ล้วนโครตญาติยายผ่ายวงศา
เทวฐานศาลสถิตอิศวรา
เสาชิงช้าก็ยังมีเห็นเป็นสำคัญ

อิฐโบราณก้อนหนึ่ง นิยมใช้สมัยอยุธยาตอนปลายถึงต้นกรุงรัตนโกสินทร์ถูกพบที่ท่าสร้งจากการขุดลอกแม่น้ำเพชรเมื่อปี 61 มีจำนวนอิฐมากผิดปกติกว่าบริเวณอื่น โดยเฉพาะบริเวณฝั่งทำน้ำทิศเหนือของสะพานท่าสร้งฝั่งตะวันออกสอบถามเจ้าของบ้านที่ได้พบอิฐโบราณนี้ได้ความว่าเดิมทีบริเวณนี้เมื่ออย่างน้อย 80 ปีที่แล้ว สมัยที่เจ้าของที่ดินนี้ยังเป็นเด็กเล็กเกิดมาก็เห็นพื้นลานบริเวณนี้ถูกปูด้วยอิฐก้อนใหญ่เช่นนี้ทั่วไปจนถึงทำน้ำต่อมาก็มีการถมดินปลูกบ้านทำให้อิฐเก่าพวกนี้จมอยู่ด้านล่างบ้างก็ลงแม่น้ำไปจึงนับเป็นหลักฐานสำคัญสำหรับบริเวณบ้านนารายณ์นี้ว่าเดิมทีคงเป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมสำคัญเกี่ยวกับน้ำของเมืองเพชรบุรีแต่ก่อนเป็นแน่นอนถูกเรียกว่าท่าสร้งในกาลต่อมา

นอกจากระบุว่าบริเวณนี้มีวิหารพระเป็นเจ้าในศาสนาพรหมณ์ และเสาชิงช้าแล้ว คำว่า "ถิ่นฐานบ้านพรหมณรามราช" พรหมณรามราช ข้าพเจ้าตีความไปว่าท่านจะหมายถึง หมู่บ้านพรหมณ์ที่นับถือ พระนารายณ์ (รามราช) ซึ่งก็คือบริเวณ ท่าราม หรือบ้านนารายณ์นี้ หรือไม่ว่าเป็นดังที่สันนิษฐาน สุนทรภู์ท่านก็มีเชื้อสายพรหมณ์มาจาก บริเวณท่าสร้งตามแผนที่เก่านี้เอง

การสร้งเทวรูปก็ทำให้ข้าพเจ้านึกถึงพิธีโล้ชิงช้า พิธีตรีวายเพลงข้า เจ้าหงส์ พิธีส่งพระนารายณ์ และเพลงหน้าพาทย์บางเพลงในพระราชพิธี โบราณ เช่น ลงสร้งลงท่าล้วนแล้วแต่เกี่ยวกับการสร้งหรืออาบนํ้า แต่เหตุปัจจัยในการตั้งชื่อสันนิษฐานใหม่ว่าการลงสร้งตรงทำน้ำนี้ อาจจะลงสร้งเทวรูปพระนารายณ์ทั้งด้วยบริเวณแถบนี้เดิมมีอีกชื่อว่าท่าราม (ต่อมาเพี้ยนเป็นท่าราบ) อันชื่อรามก็คือ 1 ในอวตารทั้ง 10 ภาค ของ พระนารายณ์หรือที่เรารู้จักกันดีคือ พระรามในเรื่องรามเกียรติ์นั่นเอง แปลว่าบริเวณแถบนี้ให้ความสำคัญกับพระนารายณ์อยู่มากและท่าราม ก็มาจะเป็นทำน้ำที่เกี่ยวเนื่องกับพิธีของพระนารายณ์หรือนัยหนึ่งอาจเป็น สถานที่ที่ขัตรียซ์ชัตติยวงศ์ของเพชรบุรีในสมัยอยู่ทองก่อนยุคกรุงศรีอยุธยา รุ่งเรืองใช้ประกอบพระราชพิธี

III

โบราณวัตถุชิ้นนี้พบที่เดียวกับอิฐ อ.กิตติพงษ์ พึ่งแดง ทายาทช่างปูนปั้น คนสำคัญของเมืองเพชร และเป็นผู้คร่ำหวอดกับสมบัติใต้แม่น้ำเพชร ชี้แนะว่าคือ ชิ้นส่วนของเตาเชิงกรานสมัยอยุธยา บริเวณท่าสร้งนี้จึงน่าจะเป็นนิคมหมู่บ้านมา อย่างน้อยก็ตั้งแต่อยุธยาตั้งตั้งสันนิษฐาน